GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA: BRAȘOVŨ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe șése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 106. Duminecă 12 (24) Maiu 1885.

Din causa S-telorŭ sĕrbătorĭ, ḍiarulŭ nu va apăré până Marțĭ séra.

Brașovŭ, 11 (23) Maiu 1885.

Sĕrbătórea ce s'a întocmitŭ în Pesta în onórea consiliului municipalŭ din Viena, și sărutările ce și-au datŭ cei doi primarĭ: alŭ Vienei și alŭ Peștei, face pe fóia oposițională din Clușiu, sĕ se năpustéscă asupra Nemțilorŭ austriacĭ.

„Nu ne pasă nouĕ. Sĕrbătoréscă și înfrățéscă-se cei din Budapesta cu cei din Viena. Dar ne rugămŭ de ertare, ḍice „Ellenzek“, acéstă visită nu ne scóte pe noi nicidecum din sărite. Maghiarii, nu punŭ așa mare pondŭ pe visita Austriacilorŭ. *Timeo Danaos et dona ferentes.*“

Numita fóiă 'șĭ motivézǎ acéstă amărăciune, ce i-a pricinuit'o festivitatea și sărutările maghiaro-nemțescĭ, pe faptulŭ, că fáloșii Austriacĭ — cum îi numesce ea — au lăsatŭ triste reminiscențe între Maghiarĭ, pe cari trei sute de anĭ i-au torturatŭ cu germanisarea și i-au lovitŭ în autonomia lorŭ politică și națională. Au avutŭ de a suferi nu numai ei, ci și Cehii și Polonii, căcĭ Viena, care concentrase tótă puterea în mâna ei, i-a ținutŭ pe toțĭ în frêu.

Parola făloșilorŭ austriacĭ, ḍice fóia clușiană, a fostŭ: confiscarea drepturilorŭ constituționale, parolă la care nicĭ acum n'au renunțatŭ. Altfelŭ aḍĭ ar fi Pesta ceea ce e Viena, adecă capitala imperiului austro-ungarŭ, ér Viena ceea ce este Pesta.

„Sĕ ne feréscă Dumneḍeulŭ Maghiarilorŭ de pretinia și frățietatea Nemțilorŭ, căcĭ întréga Ungariă ar simți și ar esperia din nou, câtŭ de sinceră este amiciția capitalei austriace, care caută pretinia nóstră, ca sĕ se pótă apĕra de Slavĭ.“

Și cine îșĭ varsă amarulŭ pe Nemțĭ cu atâta focŭ? O fóiă maghiară, care aprόbă tóte mĕsurile reacționare luate de stăpânii noștri în contra Nemaghiarilor, o fóiă care deși e oposițională, dar merge mână în mână cu foile mamelucescĭ, când e vorba de a se lovi necurmatŭ în drepturile politice și naționale ale Nemaghiarilorŭ.

Pentru Maghiarĭ germanisarea a fostŭ o tortură, ér pentru Nemaghiarĭ foile unguresci găsescŭ ca maghiarisarea, restrîngerea drepturilorŭ nóstre, suprimarea libertății pressei, pĕtrunderea gendarmilorŭ în biserici, împedecarea serbărilorŭ nevinovate, tóte acestea suntŭ *ambrosiă*.

Dacă ne ridicămŭ vocea în contra unorŭ mĕsurĭ, care au întrecutŭ cu vârfŭ și îndesatŭ pe cele din timpulŭ absolutismului, foile unguresci ne declară trădătorĭ, ba guvernamentalulŭ „Magyar Polgar“ merge până a declara în colónele sale, că stăpanii ne vorŭ face „patrioțĭ“ în înțelesulŭ ideii de statŭ maghiarŭ chiar și cu baioneta, dacă va fi nevoiă, adecă dacă vomŭ fi totŭ așa de „îndĕrĕtnicĭ“ ca până acuma, și nu ne vomŭ lăsa sa ne musce șérpele de inimă, renunțândŭ la limba, naționalitatea și drepturile nóstre.

Dacă ceremŭ sĕ ni se respecteze aceste tesaure ale nóstre, ale Nemaghiarilorŭ, ca fiindŭ egalĭ îndreptățițĭ cu națiunea maghiară, „Budapesti Hirlap“ strigă, că „agitămŭ“ în contra statului, că nu vomŭ fi crutațĭ, și ne dă a înțelege, că reacțiunea, cu care s'au înarmatŭ stăpânii de aḍĭ în contra nóstră, va merge și mai departe: „va restrînge, dacă nu chiar va înlătura, însășĭ autonomia comitatelorŭ.“

Acestea suntŭ „fericirile“ în care ne scaldă stăpânii noștri; și cu tóte astea „Ellezék“ nu are nicĭ măcar atâta bunŭ simțŭ și atâta respectŭ față cu însășĭ națiunea maghiară, ca celŭ puținŭ să nu mai vorbéscă de „triste reminiscențe și de confiscarea drepturilorŭ constituționale prin făloșii Austriacĭ,“ când noi Nemaghiarii suntemŭ tractațĭ ca sub celŭ mai aspru absolutismŭ. Și pentru ce acésta? Nicĭ însușĭ Tisza nu o scie, căcĭ n'a fostŭ în stare sĕ-șĭ motiveze în parlamentŭ întroducerea mĕsurilorŭ escepționale.

Nu credemŭ, că sub absolutismulŭ nemțescŭ, vr'o fóiă austriacă sĕ fi propusŭ pentru Maghiarĭ *cnutulŭ și Siberia*, s'a găsitŭ însă mai ḍilele trecute o fóiă maghiară, care sĕ propună acestea pentru noi Românii. Nu'i vorbă pe noi nu ne înspăimêntă astfelŭ de amenințărĭ, ci vomŭ merge înainte apĕrându-ne drepturile cu arma legii. Er câtŭ pentru tristele reminiscențe de sub absolutismŭ, servéscă-le stăpânilorŭ nostri de esemplu.

Neutralisarea canalului de Suez.

Europa de multŭ îșĭ bate capulu sĕ neutraliseze canalulŭ de Suez pentru tóte eventualitățile. Subcomisiunea conferinții pentru neutralisarea canalului de Suez a compusŭ unŭ tractatŭ, care cuprinde următórele stipulațiunĭ:

1. Canalulŭ sĕ fiă deschisŭ în timpulŭ de pace câtŭ și în timpulŭ de rĕsboiu atâtŭ pentru corăbiile comerciale, câtŭ și pentru cele militare fără diferință de pavilionŭ, de aceea se obligă contractulŭ a nu împedeca libera trecere nicĭ în timpŭ de rĕsboiu, nicĭ în timpŭ de pace nicĭ nu-lŭ vorŭ supune la altŭ dreptŭ de rĕsboiu. 2. Deórece canalulŭ cu apă dulce se socotesce fórte de lipsă pentru canalulŭ maritimŭ, de aceea puterile se obligă față cu compania canalului de Suez, că vor îngriji, ca canalulŭ de apă dulce sĕ nu se astupe. 3. Materialulŭ și zidirile canalului se asigurézǎ. Nu se vorŭ face fortificațiunĭ, care arŭ domina și arŭ amenința canalulŭ. Ba nicĭ unŭ punctŭ, care arŭ amenința și arŭ domina canalulŭ, nu se póte ocupa militaresce. Tóte întrările în porturile canalului precum și tóte apele teritoriale suntŭ scutite de orĭce acțiune militară. 5. In acelea nu este ertatŭ nicĭ se încarce nicĭ se descarce corăbiĭ cu trupe, cu provisiunĭ, cu munițiunĭ și cu materialŭ de rĕsboiu. Corăbiile trebue sĕ trécă iute și sĕ nu rĕmână în portulŭ Said séu Suez mai multŭ de 24 óre. Punctele 6 și 7 privescŭ pagubele din canalŭ ce le-arŭ causa vr'o corabiă de rĕsboiu și pentru care e responsabilă puterea, a cui e corabia. 8. Nicĭ o putere nu póte ține în apele canalului corăbii de rĕsboiu, ér în Said și în Suez póte ține numai douĕ corăbii de rĕsboiu. 9. Sĕ se aprecieze drepturile Sultanului și ale Chedivului. 10. Se va compune o comisiune, care va îngriji de politica canalului. 11. Prescrie Egiptului sĕ ia mĕsurĭ, ca canalulŭ sĕ fiă respectatŭ și la casŭ de nevoiă sĕ apeleze la Turcia și la puterile signatare. 12. Normézǎ, ca nicĭ o putere signatară cu privire la canalŭ sĕ nu umble după folóse, nicĭ după privilegiu. 13. Apĕră drepturile Sultanului. 14. Obligă puterile signatare, ca sĕ încunosciințeze și pe acelea puterĭ, care n'au subsemnatŭ acestŭ tractatŭ și sĕ le învite, ca sĕ-lŭ priméscă și ele.

ESPOSIȚIUNEA DIN PESTA.

In ce numĕrŭ e representată naționalitatea maghiară la esposițiunea din Pesta, ni-o spune Franz Pulszky în »N. Pester Journal« Nr. 137.

„Cea mai mare parte a frumóselorŭ obiecte dela esposițiune este, fără a se tăgădui, de origine semită ḍice Pulssky, restulŭ arată pretutindenea nume germane. Adevĕrații succesorĭ ai poporului, care a cuceritŭ Ungaria acum 1000 de anĭ, șia întemeiatŭ statulŭ, suntŭ pe sponce representațĭ. Chiar și în salonulŭ de artă, numele adevĕratŭ maghiare suntŭ rarĭ și fórte adesea numai o mască a rassei germane. Semiții și Arianii au făcutŭ din esposițiune ceea ce este; Turanii nu s'au distinsŭ nicăirĭ prin artă și industriă. Națiunea maghiară de acum este tocmai unŭ poporŭ amestecatŭ, în care elementele turanice de multŭ s'au neutralisatŭ prin Arianĭ și Semițĭ.«

„Maghiarii, ḍice mai departe Pulssky, au aparținutŭ acelorŭ popóre, care pricepŭ sĕ domnéscă și posedŭ »puterea de atracțiune,« de a suge elemente străine. Numai puținĭ magnațĭ, deputațĭ și chiar academicĭ se potŭ lăudă cu sânge curatŭ turanicŭ. Nicĭ unŭ Wenckheim nu se simte ca Germanŭ, nicĭ unŭ Nopcsa séu Josika ca Românŭ, nicĭ unŭ Somssich séu Kubicza ca Slavŭ, totŭ astfelŭ tóte naționalitățile străine se vorŭ fussiona încetulŭ cu încetulŭ cu Maghiarii și se vorŭ perde în ei. Escepționândŭ pe Sașii ardelenĭ, deja toțĭ Germanii suntŭ mândri a fi Ungurĭ, adecă Maghiarĭ, Slavii din văile Carpațilorŭ gravitézǎ spre Pesta și nu spre Praga, Sêrbii au căutatŭ seriosŭ unŭ modus vivendi, și dacă Românii din Ardélŭ stăruescŭ încă busumflațĭ în pasivitate, nu lipsescŭ și „elemente mai cu minte,« care vĕdŭ că suntŭ avisațĭ a renunța la prejudițiele lorŭ.

»Prin asimilarea Germanilorŭ și Semițilorŭ cu națiunea domnitóre, continuă Pulssky, acésta va deveni o națiune industrială în stare a concura cu Vestulŭ și a'șĭ împlini problema sa civilisătóre în Orientŭ.«

Va sĕ ḍică esposițiunea din Pesta, după mărturisirea învĕțatului »maghiarŭ,« nu este maghiară, ci mai multŭ germană și jidovéscă; sânge curatŭ turanicŭ mai că nu esistă, ci unŭ amestecŭ, mai cu sémă de Semițĭ și Arianĭ. Cu tóte acestea, Pulssky totŭ sperézǎ într'o »turmă și unŭ păstorŭ,« pentru că acelŭ puținŭ sânge turanicŭ are (?) „putere de atracțiune.«

Deșartă speranță! Dér ce ḍicŭ foile din Clușiu la mărturisirile lui Pulssky? Și ele suntŭ de mare prețŭ pentru noi din punctulŭ de vedere culturalŭ și statisticŭ cu privire la națiunea maghiară. Magnațĭ, deputațĭ, academicĭ, partea cea mai mare suntŭ nemaghiarĭ, de asemenea artiștii și industriașii etc. Cu tóte acestea, datele statistice oficiale scotŭ la ivélă sumedeniă de Maghiarĭ. Cum, ni-o spune Pulssky în rĕndurile de mai susŭ și foiletonulŭ nostru statisticŭ.

SCIRILE ḌILEI.

Aflămŭ că d. G. Iónŭ, șefulŭ filialei din Brașovŭ a Băncii »Albina,« e numitŭ directorŭ provisorŭ în loculŭ rĕposatului Visarionŭ Romanŭ. Mai aflămŭ, că prin schimbările ce se vorŭ face în urma ocupării definitive a postului de directorŭ, d. Petra Petrescu, subșefulŭ filialei de aci, va fi numitŭ șefŭ alŭ acestei filiale, postŭ ce deja îlŭ ocupă provisoriu. Numirea d-lui Petra Petrescu în acéstă calitate e din cele mai nimerite, fiindŭ bine vĕḍutŭ în societatea brașovénă și bucurându-se de simpatiile tuturora. D-sa merită cu totŭ dreptulŭ acéstă numire, ca unulŭ din cei mai vechi funcționarĭ ai institutului, care a lucratŭ cu unŭ deosebitŭ zelŭ pe terenulŭ ramurei, căreia s'a consacratŭ.

—0—

Ni se scrie din Rĕșnovŭ, că ciobanii d-lui George Proca au prinsŭ în munte în Mălăeștĭ unŭ frumosŭ puiu de ursŭ de genŭ femininŭ, cam în vêrstă de 9 lunĭ. Puiulŭ mănâncă lapte și altele, mai multŭ dórme, când ilŭ necăjesce e rĕu și arțăgosŭ. Ciobanii cu mare greutate au scăpatŭ de mama lui, aruncândŭ după ea cu bolovanĭ și cu tăciunĭ, și astfelŭ au silit'o sĕ fugă ursóica cu unŭ altŭ puiu ce mai avea.

—0—

In Blașiu tênĕrulŭ K...n a împușcatŭ la 19 Maiu n. cu unŭ revolverŭ asupra tatălui sĕu, findcă nu voia sĕ 'i dea de cheltuială atâția banĭ câțĭ ceruse. Din 4 glónțe, trei s'au găsitŭ și s'au și scosŭ. Criminalulŭ fiu,

care 'şĭ vênduse o haină ca sĕ'şĭ cumpere revolverulŭ, e arestatŭ. Nenorocitulŭ tată se află în spitalŭ.

—0—

In Sĕncelulŭ de lângă Sibiiu au arsŭ totalŭ casele a 14 economĭ. Miseria e cu atâtŭ mai mare, că nicĭ una n'a fostŭ asigurată. Pentru ajutorarea nenorociţilorŭ se va întocmi unŭ concertŭ de binefacere.

—0—

Atragemŭ atenţiunea publicului asupra anunţului pe pagina a patra din numĕrulŭ de Vinerĭ alŭ fóiei nóstre: Hala din Gróverŭ (Festhalle), unde Marţĭ în 26 Maiu n. a treia di de Rusalii se va da o mare serată cu Concertŭ cu două musicĭ: militară şi orăşenéscă. Fiindŭ o festivitate deosebită, d. Fridericŭ Schmidt a îngrijitŭ de mâncările şi bĕuturile cele mai bune.

—0—

Suntemŭ informaţĭ, că Duminecă în 7 Iuniu n. va plecá de aci unŭ trenŭ de plăcere separatŭ la Sighişóră, care e încântătóre prin frumósa sa posiţiune. Preţurile pentru ducere şi intórcere vorŭ fi fórte reduse. Atragemŭ atenţiunea on. cetitorĭ asupra diferitelorŭ folóse ce oferŭ asemenea escursiunĭ atâtŭ cu privire la petrecere, câtŭ şi cu privire la comerţŭ şi industriă.

—0—

Ucigaşulŭ Mathias Bednarzik, care omorîse o fată, a fostŭ spêndŭratŭ la 20 Maiu n. în Viena.

—0—

Marea călĕtoriă de eserciţiu a statului majorŭ generalŭ austriacŭ, sub conducerea loc. mareşalŭ de câmpŭ br. Beck şi a br. Cornaro, începe în Iuniu şi va dura trei sĕptĕmânĭ. Ofiţerii corpului statului majorŭ generalŭ se vorŭ aduna la 1 Iuniu în Iglau. Problema ce se va resolva în acéstă călĕtoriă de eserciţiu este: duşmanulŭ, care a apucatŭ înainte cu pregătirile de operaţiune, a pĕtrunsŭ din Lausitz în Boemia nordostică, şi armata adunată în Moravia sĕ mérgă în contra lui. Operaţinnile presupuse se vorŭ îndrepta cătră Elba de susŭ, aşa că ciocnirea va fi între Kolin şi Pardubitz.

—0—

»Lothring Ztg.« comunică, că artista Sarah Bernhardt a fostŭ oprită de a juca în Metz şi Strassburg.

CORESPONDENŢA PART. DIN BUCOVINA.

De sub dealulŭ Colacilorŭ, Maiu 1885.

Domnule Redactorŭ! Câteva din numerele precedente ale stimatului D-v. diariŭ au adusŭ în timpulŭ din urmă o corespondenţă interesantă din Bucovina cu subsemnătura: M. Scaevola.

Le-amŭ cititŭ tóte cu atenţiune, fiindŭ că m'au interesatŭ fórte şi trebue sĕ recunoscŭ, în ceea ce privesce cestiunea preoţilorŭ din Bucovina în genere, că d. Scaevola se află în totŭ dreptulŭ, şi că acésta este şi opiniunea publică despre dumnelorŭ. Aşŭ vrea sĕ fiu înse, cu permisiunea onoratului D-v. corespondentŭ, de opiniune, că d-sa la unŭ singurŭ lucru în cestiunea de faţă nu s'a gânditŭ cu tótă seriositatea. D-sa, precum se vede, voesce cu orĭ ce chipŭ a lua în apĕrare sórtea preoţilorŭ ajutorĭ din Bucovina, a aşa numiţilorŭ cooperatorĭ, condusŭ simplu de socotinţa d-sale, că dacă sórtea lorŭ s'ar îmbunătăţi, aceştia ar deveni adevĕraţii luminătorĭ şi amicĭ ai poporului nostru.

Óre sĕ fiă aşa precum spune Domnia Sa? Trebue sĕ stămŭ la indoiélă faţă cu cele ce se petrecŭ înaintea ochilorŭ noştri. Până cand vorŭ umbla preoţii noştri cu cărmóje şi vorŭ fi plătiţĭ pentru funcţiunile ce le facŭ de cătră poporulŭ ţĕranŭ, starea şi véda preoţilorŭ noştri se va înjosi din ce în ce, pentruca cărmójele sĕu pomenele, cum le dicŭ dumnialorŭ înşişĭ, facŭ din preoţĭ simpli trăistarĭ, ér negoţulŭ cu poporulŭ ţĕranŭ pentru funcţiunĭ le têmpesce în atâta simţulŭ şi îlŭ facŭ cu timpulŭ aşa de lacomŭ încâtŭ cu încetulŭ devine pe de o parte preotulŭ inimiculŭ celŭ mai aprigŭ alŭ ţĕranului română, numai din simpla causă, că Românulŭ nu vrea sĕ dea atâta câtŭ îi cere, ci îi dă numai jumĕtate din preţulŭ cerutŭ, ér pe de altă parte nu mai puţinŭ a începutŭ şi ţĕranulŭ a se înduşmăni cu preotulŭ, pentru că acesta e pretenţiosŭ peste mĕsură. E de doritŭ, ca acei onorabilĭ preoţĭ, carĭ voescŭ sĕ susţină onórea preoţimei române din Bucovina, sĕ contribue din rĕsputerĭ, ca rĕulŭ sĕ se stârpéscă din rădăcina şi preoţimea nóstră sĕ şi împlinéscă cu sfinţeniă chemarea sa.

Preoţii la noi suntŭ astădĭ dotaţĭ în conformitate cu starea lorŭ socială şi ar fi la timpŭ, ca sĕ înceteze odată cu cărmójele ce înjosescŭ numai starea preoţéscă. Afară de salariulŭ cuvenitŭ, sĕ nu se ia dela nime nicĭ unŭ banŭ, ér procederea religiósă mai alesŭ la înmormêntărĭ ar trebuĭ sĕ deviă uniformă, ér nu bogatului sĕ i-se tragă la mórte tóte clopotele, pentru că au plătitŭ multŭ, ér sĕracului, pentru că n'are de unde, sĕ i se bată numai tóca, — devenindŭ credinţa în Dumnedeu astfelŭ victima speculaţiunilorŭ, fără a mai fi ceea ce mântue pe omŭ. Unŭ esemplu numai din cele multe: Ruşii, carĭ locuescŭ Carpaţii bucovinenĭ, suntŭ cei mai vestiţĭ hoţĭ de vite; astădĭ au furatŭ doi boi, i-au tăiatŭ i-au vêndutŭ şi prefăcutŭ iute în banĭ, cu o parte din aceştĭ banĭ se ducŭ la mănăstirile apropiate, şi plătescŭ slujbe câtŭ de grase, ca să li se ierte pĕcatele, după acésta sĕ întorcŭ cu consciinţa uşurată cu restulŭ banilorŭ acasă, şi preste câteva dile plécă éráşĭ după câştigurĭ de natura celui memoratŭ.

Dar sĕ mĕ întorcŭ la ce scrie Scaevola. Voi întrebá înainte de tóte pe d. corespondentŭ, ce facŭ şi ce folóse aducŭ poporului acei preoţĭ tinerĭ, carĭ îmbrăţişândŭ nu de multŭ starea preoţéscă, Inaltŭ Présfinţia Sa părintele Mitropolitŭ alŭ Bucovinei şi Dalmaţiei nefiindŭ cu aceştia în nicĭ unŭ gradŭ de înrudire, i-a făcutŭ după fórte puţinĭ anĭ de serviţiu administratorĭ şi parochĭ pela parochiile cele mai mănóse, fiind-că aceştia promiteau mai multŭ decâtŭ alţii, că vorŭ fi preoţĭ adevĕraţĭ şi membri cei mai folositorĭ poporului din eparchia Inaltŭ Présfinţiei Sale? Dacă cineva şi în deosebĭ d. Scaevola ar dorí unŭ rĕspunsŭ la acéstă întrebare, apoi mi-meritŭ decâtŭ articululŭ scrisŭ, dacă nu mĕ înşelŭ, în luna lui Faurŭ de unŭ corespondentŭ alŭ Dv. delângă Giumălău din Bucovina, nu s'ar puté da.

Nu voescŭ a combate în principiu cele scrise de d. Scaevola în corespondenţele d-sale, ci mĕ alăturezŭ chiar la opiniunea d-sale, dar cu părere de rĕu trebue sĕ-i atragŭ atenţiunea asupra împrejurărei, că protejarea sistematică a cooperatorilorŭ tinerĭ pretinsă de d-sa nu e de felŭ la locŭ. Mie-mĭ vine a crede, că d. Scaevola e unŭ cooperatorŭ, care ar dorí o stare mai bună, a fi vr'unŭ protoereu bogatŭ de pela munţĭ.

Nu suntŭ în contra îmbunătăţirii stării omului, ci chiar mĕ bucurŭ de ea, dar sĕ nu uite d. Scaevola următorulŭ esemplu: De unŭ timpŭ încóce s'a strămutatŭ nnulŭ din cooperatorii, pe care şi d-sa singurŭ îlŭ numĕră între Românĭ bunĭ în comuna nóstră, fiindcă unde fusese înainte locuia într'unŭ bordeiu ţigănescŭ. După vr'o doi anĭ a începutŭ a'i merge binişorŭ, avea de unde trăi şi încă pe lângă acésta şi economisi ceva. In timpulŭ din urmă a rĕposatŭ în acéstă comună unŭ Română lipitŭ pământului de sĕracŭ, care are patru ficiorĭ, dintre carĭ trei studiéză la scólele medii susţinuţĭ fiindŭ din mila ómenilorŭ cu inimă bună — înse astfelŭ susţinuţĭ, încâtŭ bieţii copii umblă de abia îşĭ încurcă dilele, neajungêndu le darurile benevole. Alŭ patrulea frate mai mare era pe lângă părintele sĕu acasă, grijindŭ de bolnavŭ şi luptându-se cu suferinţĭ şi nevoi, ajuta pe cei trei fraţĭ din scólă cu atâta, că le spală acasă singurŭ albiturile şi le trimetea în oraşŭ. Aicea era de ajutatŭ după mórtea sĕrmanului nefericitŭ. D. cooperatorŭ însĕ în locŭ de a face o colectă pentru ameliorarea stărei acestei nenorocite familii, nu s'a lăsatŭ până nu a storsŭ din gura copiilorŭ orfanĭ, susţinuţĭ prin nevoi, fóme şi nĕcasurĭ în scolĭ pe contulŭ binefăcătorilorŭ — 7 — adecă şépte fiorinĭ banĭ gata şi o traistă de pomene....

Ce dicĭ d-le Scaevola de astfelŭ de cooperatorĭ? Şi apoi d-ta credĭ, că puţinĭ suntŭ de calibrulŭ acesta? Şi apoi totŭ consistoriulŭ e de vină, că nu înainteză cooperatorii şi îi lasă cooperatorĭ? Clănău.

Bătăile în scólele din Londra.

Acumŭ doi anĭ Hectorŭ France dovedise din diarele parisiane, — dice »Românulŭ« — prin estracte din deosebite foi englese, că bătaia se practică în scólele din Londra, şi mai alesŭ în acelea de fete.

Adĭ corespondentulŭ englesŭ alŭ diarului »le Figaro« povestesce unŭ casŭ, décă nu analogŭ dér celŭ puţinŭ destulŭ de vĕditŭ pentru a arétă cât de dulcĭ suntŭ moravurile engleze:

Ministrulŭ de interne, dice corespzndentulŭ, a fostŭ interpelatŭ în Camera comunelorŭ asupra unui faptŭ, care nu face cinste moravurilorŭ englese, a cărorŭ crudime o dovedesce. Intr'o scólă, unŭ băiatŭ aşa a fostŭ de cruntŭ bătutŭ de către tovarăşii sĕĭ, că a muritŭ din acéstă causă. E unŭ obiceiu care constă, sĕ tréca unŭ scolarŭ mai tênĕrŭ printre două rêndurĭ de elevĭ mai în vêrstă. Fiăcare din cei mai în vêrstă dă victimei o serie de pumnĭ în spate; băiatulŭ de témă, ca sĕ nu fiă pedepsitŭ de către profesorĭ şi bătutŭ din nuoŭ de către tovarăşii sĕi, la începutŭ nu s'a plânsŭ de locŭ. A trebuitŭ, ca părintele sĕu desperatŭ sĕ-i smulgă secretulŭ rănilorŭ, de care medicii nu-şĭ putea bine dă séma.

Ministrulŭ a ordonatŭ o anchetă. Administraţia scólei a rĕspunsŭ luândŭ lucrurile de susŭ. Opiniunea publică însĕ s'a emoţionatŭ şi afacerea a venitŭ înaintea justiţiei criminale. Se vorŭ pedepsí óre autorii acestui asasinatŭ, care nu este celŭ dintêiu de acestŭ soiu în scólele englese? Nu trebue tocmai de trasŭ prea multă nădejde, într'o ţéră unde cu tóte aceste, societatea pentru protecţiunea animalelorŭ voiesce sĕ interdică tragerea la ţintă cu porumbei. Ah! décă copii ar fi păsĕrĭ séu cai, atuncĭ ar fi altŭ lucru. Până atuncĭ însĕ nefiindŭ încă înfiinţată societatea de protecţiune a neamului omenescŭ, pré puţinĭ sorţĭ suntŭ de a satisface opiniunea publică, cu dreptŭ cuvêntŭ indignată de acestŭ omorŭ.

CONVOCARE.

On. domnĭ membri ai casinei române din Orĕştiă suntŭ invitaţĭ prin acésta a participá la adunarea generală constituantă, ce se va ţiné în 26 Maiu n. c. în Orĕştiă pe basa statutelorŭ aprobate de înaltulŭ ministeriŭ r. ungurescŭ.

Orĕştiă, 20 Maiu 1885. Samuilŭ Popŭ, v.-preşedinte.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

Paris, 23 Maiu. — Victor Hugo a muritŭ. In senatŭ preşedintele spuse, că Victorŭ Hugo, care de 60 de anĭ a provocatŭ admiraţiunea Franciei şi a lumei, a trecutŭ la nemurire. Preşedintele propuse sĕ se ridice şedinţa în semnŭ de doliu. Ministrulŭ preşedinte declară, că guvernulŭ consideră doliulŭ ca unŭ doliu naţionalŭ, şi prin urmare propuse, ca îmormêntarea sĕ se facă pe cheltuiala statului.

Bucurescĭ, 23 Maiu. — A patra aniversare a ridicării României la rangulŭ de regatŭ s'a serbatŭ în modŭ strălucitŭ. Oraşulŭ e împodobitŭ cu drapele, pe strade circulă o mulţime de ómenĭ nespusŭ de mare.

Viena, 23 Maiu. — La escursiunea ce o va face reuniunea „Concordia" de Rusalii, ca sĕ visiteze esposiţia din Pesta, vorŭ lua parte 104 membri. Regina şi archiducesa Valeria au ple-

FOILETONŬ.

Poporaţiunea română şi recensĕmêntulŭ poporaţiunei dela începutulŭ anului 1881.

II.

Cu recensĕmêntulŭ poporaţiunei dela începutulŭ anului 1881 efectuitŭ pre basa ord. de lege LII. din 1880, s'a începutŭ o eră nouă în statistica popórelorŭ din regatulŭ ungarŭ, putemŭ dice: s'ă ruptŭ ghiaţa, întru atâta, încâtŭ cu ocasiunea acelui recensĕmêntŭ, spre a se puté statorí numĕrulŭ naţionalităţilorŭ deosebite, pentru ântêia óră a fostŭ admisă şi rubrica limbei materne.

Până atuncĭ, guvernulŭ ungurescŭ, avêndŭ témă, ca nu cumva sĕ se dovedéscă, că numĕrulŭ Maghiarilorŭ faţă cu totalitatea naţionalităţilorŭ din regatŭ este prea micŭ, mai ântêiu a voitŭ de o parte sĕ se asigure pre cale indirectă despre mărimea numerică a poporaţiunei maghiare, ér de altă parte s'a nisuitŭ, ca între tóte împrejurările sĕ afle modalităţile, prin carĭ îi este posibilŭ a scóte la ivélă celŭ puţinŭ o maioritate relativă numerică considerabilă a poporului maghiarŭ. Cumcă temerea era generală, că naţiunea maghiară nicĭ prin o maioritate óre-care relativă mai însemnată nu-şĭ va pnté justificá politica sa înaintea statelorŭ civilisate, este evidentŭ din pertractările, carĭ au premersŭ recensĕmêntului dela începutulŭ anului 1881 atâtŭ în comisiunea pentru statistică, câtŭ şi în parlamentŭ, mai cu sémă în casa deputaţilorŭ din Pesta.

Este cunoscutŭ, că unŭ deputatŭ chiar în preséra începerei lucrărilorŭ de recensĕmêntŭ a interpelatŭ pre ministrulŭ br. Kemény, care atuncĭ era la portofoliulŭ ministerului reg. ung. de agricultură, industriă şi comerţŭ, că îngrijitu-s'a, ca numĕrulŭ Maghiarilorŭ sĕ ésă câtŭ de mare? Ministrulŭ la interpelare, între urările generalĭ, negenatŭ a rĕspunsŭ cu unŭ »da« îndestulitorŭ.

De sine se înţelege, că între atarĭ împrejurărĭ numai de unŭ recensĕmêntŭ oficiosŭ, séu putemŭ dice: oficialŭ chiar a pututŭ fi vorba, dar nu de unulŭ imparţialŭ şi esactŭ întru tóte. Scopulŭ era evidentŭ; apoi celorŭ dela putere, carĭ tóte le aveau la îndĕmână şi carĭ dispunŭ şi astădĭ de unŭ bunŭ aparatŭ administrativŭ, nu le-a causatŭ multă greutate punerea în lucrare a acelorŭ mijlóce, prin carĭ numĕrarea la aparinţă şi după forma ei esternă sĕ se arate câtŭ numai se póte de corectă, ér în esenţa sĕ nu reésă în şi spre detrimentulŭ naţionalităţii domnitóre. Keleti, care în decursulŭ a dece anĭ a avutŭ destulŭ timpŭ pentru studiérea cestiunei, s'a angajatŭ, lucrările s'au începutŭ după planulŭ bine croitŭ, şi încă înainte de terminarea prelucrărei datelorŭ, în disertaţiunea prelésă în una din şedinţele academiei scienţifice maghiare din Pesta, despe resultatele enumĕrărei poporaţiunei dela începutulŭ anului 1881 a declaratŭ, că imposanta maioritate relativă de 46·65% a poporaţiunei maghiare din Ungaria, Transilvania şi Banatŭ este asigurată; ba Keleti în acea disertaţiune anticipată a mersŭ şi mai departe afirmândŭ, că în realitate — deşi din datele compuse şi lucrate după poruncă cu acea ocasiune nu i-a succesŭ a scóte — poporaţiunea maghiară faţă cu celelalte naţiunalităţĭ din ţinuturile numite trece şi preste 50%. In urmă, ca disertaţiunea sĕ-şĭ aibă efectulŭ sĕu a asiguratŭ pre academiştii maghiarĭ, că cu ocasiunea recensĕmêntului celui mai deaprópe se va puté fabricá şi maioritatea numerică absolută a poporului maghiarŭ. Lucru firescŭ, că de odată nu merge, pentru că ar fi unŭ ce pré bătĕtorŭ la ochĭ şi nu s'ar puté justificà aşa uşorŭ »procedura împarţială« (?!).

Cum s'a adunatŭ datele prin comitate şi cum s'a pusŭ în lucrare cu acea ocasiune în favorulŭ celorŭ de la putere întregulŭ aparatŭ administrativŭ este lucru de notorietate publică, dar fiindcă nu toţĭ au cunoşcinţă despre tóte în parte şi pre basa esperienţei mele proprie trebue sĕ dechiarŭ, că datele adunate în 1881, deşi póte nu suntŭ falsificate în modŭ tendenţiosŭ, dar celŭ puţinŭ suntŭ necorecte şi că neesactitatea este multiplă şi efeptuită în modŭ sistematicŭ mai în tóte fasele, prin carĭ a trecutŭ prelucrarea

catŭ aséră la Feldaffing. Regele le-a însoţitŭ pănă la gară.

Paris, 23 Maiu. — Victorŭ Hugo a rĕposatŭ fórte uşorŭ. Preşedintele camerei a cerutŭ, ca cosciugulŭ sĕ se espună sub unŭ arcŭ de triumfŭ. Consiliulŭ municipalŭ a hotărtŭ sĕ se aşeḑe în Pantheon.

—o—

TELEAGRMĂ PART. A »GAZ. TRANS.«

Pesta, 23 Maiu. — Celebrulŭ poetŭ şi scriitorŭ francesŭ Victor Hugo a muritŭ în Paris erĭ la 2 óre din ḑi în etate de 83 de anĭ. Opurile lui se urcă la peste 45, averea rĕmasă face 4 milióne.

—o—

DIVERSE.

Unŭ copilŭ născutŭ cu códă. — Citimŭ următórele în »Tutova« din Bĕrladŭ: »In ḑiua de 23 Aprilie anulŭ curentŭ femeia Catinca, soţia locuitorului Apostu Ungurŭ din comuna Iepurenĭ, acestŭ judeţŭ, a născutŭ unŭ copilŭ de sexulŭ masculinŭ, avĕndŭ o códă cărnósă cu pĕrŭ împrejurŭ în partea posterióră a colónei vertebrale, de 3 centimetri lungimea şi ½ centimetru grosimea. Celelalte membre fisice ale acestui copilŭ, nu se deosebescŭ de ale altora.«

***

Sufletulŭ beţivului. — Citimŭ în »L'Echo de Paris:« Unŭ ţĕranu dintr'unŭ satŭ din Bretania, omŭ fórte superstiţiosŭ, se duce la unŭ preotŭ şi 'i spune, că i s'a arătatŭ sufletulŭ amicului sĕu Vilhelm, mortŭ de câte-va lunĭ. — Şi cum scii, întrebă preotulŭ, că a fostŭ sufletulŭ amicului d-tale Vilhelm? — Oh! rĕspunse ţĕranulŭ, pentru că bĕuse atât de multŭ, încâtŭ nu se mai putea ţiné pe picióre.

***

Mĕrulŭ ca medicamentŭ. — Pentru cei carĭ suferŭ de pleope sĕu au ochii injectaţĭ cu sânge, sĕ cócă unŭ mĕrŭ reinette sĕu în lipsa acestui soiu, orĭ-care altulŭ, se-lŭ sfărâmă şi făcêndu-se din elŭ o cataplasmă într'o muselină sĕu într'o cârpă de olandă, se aplică pe ochiulŭ bolnavŭ; după 2 sĕu 3 ore vindecarea este sigură.

***

Patru gemenĭ. — Se scrie din Paris, că la 4/10 curentŭ, femeia Eugenie Rafichardt, soţia unui portarŭ din strada Monge Nr. 46, a născutŭ patru băieţĭ, toţĭ frumoşĭ şi bine desvoltaţĭ. Mama împreună cu cei 4 copii se află în cea mai perfectă sănetate.

***

Sinuciderea unui rabinŭ. — In America produce actualmente o mare sensaţiune sinuciderea unui rabinŭ, dr. David Stern, care şi-a curmatŭ viéţa în oraşulŭ St. Louis. Elŭ a lăsatŭ o scrisóre, ce conţine următórele: „Numele meu este David Stern; etatea 31 anĭ; loculŭ nascerei Manchester (Englitera); profesiunea rabinŭ ovreescŭ. Sub nicĭ o condiţiune nu vréu ca vre-unŭ rabinŭ sĕu preotŭ alŭ cutărei sĕu cutărei confesiunĭ sĕ oficieze la mormêntulŭ meu unŭ serviciu divinŭ. Banii şi bijuteriile ce se vorŭ găsi la mine le lasŭ săraciloră. Singurulŭ motivŭ ce-lŭ potŭ indica lumei pentru faptulŭ meu este, că după o luptă de ḑece anĭ amŭ ajunsŭ la convicţiunea, că nedreptatea şi egoismulŭ stăpânescŭ lumea şi pentru că n'amŭ destulă putere nicĭ inclinaţiune a mai urma lupta şi de aci înainte. Suntŭ desgustatŭ.“ Dr. Stern, care era partisanŭ alŭ reformei celei mai radicale, trecea dreptŭ unulŭ din ómenii cei mai învĕţaţĭ. După ce a demisionatŭ acum trei lunĭ din funcţiunea ce ocupa în oraşulŭ Wilkembarre, se făcŭ predicatorŭ la Filadelfia propagândŭ ideia de a se inlocui la ovrei serbarea Sâmbetei prin aceea a Duminicei.

***

Engleza şi Irlandeza. — O dómnă engleză şi o dómnă irlandeză se întâlnescŭ într'unŭ salonŭ şi începŭ următórea convorbire: — Nu cunoscŭ bine obiceiurile irlandeze, ḑise dómna engleză, dér mi-s'a afirmatŭ că la d-vóstră, îndată ce unŭ bărbatŭ îşĭ ridică ochii asupra unei dómne, acésta îi ḑice îndată, creḑêndŭ că voiesce sĕ-i ofere o bĕutură răcoritóre: Vĕ mulţămescŭ, preferŭ vinulŭ de Porto. La aceste cuvinte dómna irlandeză rĕspunse: — Se póte ca Irlandezele sĕ voiască câte o-dată a bea puţinŭ vinŭ, dér mi s'a afirmatŭ că la d-vóstră, în Englitera, îndată ce unŭ bărbatŭ îşĭ ridică ochii asupra unei domnişóre, acésta îi ḑice îndată roşindŭ: — Te rogŭ domnule, grăbesce-te de întrébă pe tata!

***

Căpitanulŭ Boyton, inventatorulŭ costumului de înnotatŭ, cu care a trecutŭ în notŭ canalulŭ pănă la Dower, îşĭ permise acum câte-va ḑile o glumă la mieḑulŭ nopţii şi înotă în portulŭ din Newyork, îmbrăcatŭ cu îmbrăcămintea sa de gumă, la corabia engleză „Garnet« ancorată acolo, fără ca sentinela de pe bordulŭ corăbiei sĕ-lŭ fi observatŭ. Ajunsŭ acolo, îi succese de a lega o torpilă de o bârnă plutitóre, care apĕra prora corăbiei şi după aceea înnotă érăşĭ neobservatŭ îndĕrĕtŭ. Valurile împinseră torpila sub corabiă, unde maĭ târḑiu a fostŭ observată, ceea ce produse mare spaimă printre ómenii corăbiei. Boyton a mărturisitŭ, că gluma acésta a făcut'o din rĕsbunare către admiralitatea engleză, findcă acésta nu i-a aprobatŭ invenţiunea sa, după cum trebuia.

***

Anulŭ nou la Chinezĭ. — Chinezii au avutŭ acum de curêndŭ sĕrbătorile lorŭ de anulŭ nou; ele au ţinutŭ unŭ-spre-ḑece ḑile. Ei s'au preocupatŭ cu totulŭ de aceste sĕrbătorĭ, uitândŭ orĭ ce altŭ, până chiar şi rĕsboiulŭ din Congo. Intr'o scrisóre din Sangai gasimŭ amĕnuntele cele mai pitorescĭ. Tóte prăvăliile au fostŭ închise, afacerile au fostŭ suspendate, oficerii şi soldaţii au obţinutŭ unŭ concediu de 15 ḑile, generaii însoţiţĭ de soţiile lorŭ s'au dusŭ sĕ felicite pe guvernorulŭ generalŭ pentru anulŭ nou, teatrele au fostŭ închiriate, dându-se în ele prânḑurĭ (cian ciau) nesfârşite. Aceste teatre suntŭ închiriate câtŭ va ţiné sĕrbătorile. La Tien-Tsin, generarii gardei au plătitŭ o chiriă de 10,000 taelĭ, adecă aprópe 75,000 francĭ.

***

Divorţurile parisiane. — Noua lege francesă asupra divorţului a pusŭ pe lucru pe magistraţii din Paris. La ora de faţă se află la tribunalŭ 1827 cererĭ de divorţŭ, şi 'n fiecare ḑi se facŭ altele nouĕ. La acéstă cifră trebuie a adăoga numĕrulŭ divorţurilorŭ deja pronunţate la primăriile celorŭ douĕ-ḑecĭ de arondismente ale Parisului.

***

Procesŭ în contra împĕrătesei Eugenia. — Intre oraşulŭ Marsilia, visteria Statului şi împĕrătésa Eugenia s'a ivitŭ unŭ mare conflictŭ. In anulŭ 1880 împĕrătésa dărui oraşului Marsilia unŭ museu, edificatŭ în 1855 pe spesele listei civile. Consiliulŭ comunalŭ ultraradicalŭ din Marsilia primi acéstă donaţiune cu mare mulţumită. Acumŭ vine însĕ visteria statului şi cere sĕu dela împĕrătésa sĕu dela oraşulŭ Marsilia o sumă de 90,000 francĭ ca dare de donaţiune. Impĕrătesa refusă plătirea şi afirmă, că oraşulŭ Marisilia, ca primitorŭ alŭ donaţiunei, trebue sĕ pórte pre lângă folóse, şi greutăţile. Consiliulŭ comunalŭ însĕ făcŭ cunoscutŭ, că renunţă în astfelŭ de împrejurărĭ la donaţiune, cu atâtŭ mai multŭ, pentru că visteria statului cere afară de cei 90,000 de francĭ încă o sumă de 80,000 de francĭ ca taxă pentru donaţiunea locului de ziditŭ, pe care e ziditŭ acumŭ museulŭ, făcutŭ în 1855. Acéstă provocare, a datŭ causă la unŭ procesŭ încă nefinitŭ între visteriă şi împĕrătésă, şi administraţiunea finanţelorŭ a fostŭ împuternicită, ca sĕ secuestreze diferitele veniturĭ ale împĕrătesei, care posede în Paris mai multe proprietăţĭ.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 22 Maiu st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4%	96.90	Bonurĭ croato-slavone	102.—
Rentă de hârtiă 5%	91.75	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	96 75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	146.50	Imprumutulŭ cu premiu ung.	115.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	96.80	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	117.90
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	122.50	Renta de hărtiă austriacă	82.10
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	107.—	Renta de arg. austr.	82.70
Bonurĭ rurale ungare	103.25	Renta de aurŭ austr.	107 50
Bonurĭ cu cl. de sortare	103.—	Losurile din 1860	138.75
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	102.—	Acţiunile băncel austro-ungare	859.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.50	Act. băncel de creditŭ ung.	285.75
Bonurĭ rurale transilvane	101.25	Act. băncel de creditŭ austr.	286.60
		Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.86
		Napoleon-d'orĭ	9.87½
		Mărcĭ 100 împ. germ.	61.10
		Londra 10 Livres sterlinge	124.80

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 9 Maiu st. v. 1885.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	88	89
Renta rom. amort. (5%)	91¾	92½
» convert. (6%)	87½	88½
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	30½	31½
Credit fonc. rural (7%)	101¼	102¼
» „ „ (5%)	86	86½
» » urban (7%)	98	98
» » » (6%)	91½	92½
» » » (5%)	82¾	83¾
Banca naţională a României	—	—
Ac. de asig. Dacia-Rom.	—	—
« » » Naţională	—	—
Aurŭ	11.%	10%
Bancnote austriace contra aurŭ	2·01	2.04

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 23 Maiu st. n. 1885.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.87	Vênd.	8.90
Argint românesc	»	8.80	»	8.85
Napoleon-d'orĭ	»	9.86	»	9.87
Lire turcescĭ	»	11.10	»	11.15
Imperialĭ	»	10.10	»	10.12
Galbenĭ	»	5.80	»	5.84
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.50	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	124.—	„	125.—
Discontulŭ	7—10 % pe anŭ.			

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui I. Gross.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu

---

materialului adunatŭ; de aicĭ se întêmplă, că aflămŭ materialŭ necorectŭ atâtŭ la începutŭ câtŭ şi la fine, despre care nu putemŭ presupune, că ar fi fostŭ necorectŭ de la început, ci că s'au comisŭ neesactităţile (nu ḑicŭ: falsificările) numai în decursulŭ operaţiunilorŭ făcute în oficiulŭ statisticŭ,

Nu mĕ voiu provoca la multe casurĭ, pentru că décă se póte undeva, apoi aicĭ chiarŭ că se póte aplica regula: „ab uno disce omnes.“

Căḑêndu-mĭ în mână din întêmplare blancheta de recensemêntŭ a unui profesorŭ românŭ cu nume bunŭ la Românĭ, spre mai marea mea mirare amŭ vĕḑutŭ, că este întrodusŭ cu limba maternă **maghiară** împreună cu soţia sa, care asemenea este română şi vorbesce fórte frumosŭ românesce.

Intre blanchetele de recensĕmêntŭ ale unorŭ comune românescĭ amŭ aflatŭ fórte multe persóne, carĭ pre lângă tóte că avĕŭ nume românescĭ, şciau şi românesce şi erau de religiunea gr. or.. totuşĭ erau introduse cu limba maternă **maghiară**.

Ba ce e mai multŭ, amŭ aflatŭ şi atarĭ blanchete de recensemântŭ, în carĭ în rubrica primă pentru limba maternă era întrodusă limba **maghiară**, în rubrica următóre era întrodusŭ, că vorbeşce românesce, după care apoi amŭ aflatŭ introdusŭ: »**beszél egy kicsit magyarul is**«, adecă, că gângăvesce câteve cuvinte şi ungurescе. Ce va sĕ ḑică acésta? Aceea, că respectivulŭ numai românesce scia vorbi, cum se cade, că alte limbi nu scia, şi ca prin urmare era **românŭ**.

Aceste suntŭ simptómele, prin carĭ m'amŭ convinsŭ, că neesactităţiie s'au începutŭ de o dată cu împlerea blanchetelorŭ respective de o dată cu adunarea materialului de recensĕmêntŭ.

Că în oficiulŭ statisticŭ cu ce esactitate s'au prelucratŭ datele în favorulŭ celorŭ de la putere, dovadă este, că chiarŭ şi la prima revisiune s'a aflatŭ, că, din hyper-zelulŭ unorŭ diurnişţĭ, printre locuitorii comunelorŭ, curatŭ românescĭ încă s'au aflatŭ vĕrîţĭ ungurĭ. Ce s'a aflatŭ şi ce s'a petrecutŭ în stadiulŭ celorlalte revisiunĭ acésta numai confidenţii d-lui Keleti o potŭ şci. Destulŭ atâta, că mai cu sémă cu jidanii s'a făcutŭ multă specúlă. **Limba jidovéscă** ca atare n'a fostŭ admisă de limbă maternă. Déca unŭ jidovŭ scia ungurescе, acela necondiţionatŭ era introdusŭ în rubrica ungurilorŭ şi numai atuncĭ, décă nu era scrisŭ în blanchetă, că vorbesce şi ungurescе, ci d. e. că vorbesce numai germănesce, românesce, slovăcesce etc. se introduce în rubrica Germanilorŭ, Românilorŭ, Slocacilorŭ, etc. De aicĭ se esplică, că între Românĭ — după datele din 1881 — încă aflămŭ 8185 de inşĭ, carĭ aparţinŭ confesiunei **israelite**.

Afară de acésta au mai fostŭ încă rubrice în reservă, d. e. rubrica celorŭ ce nu sciu vorbi; rubrica celorŭ ce vorbiau o **altă** limbă patriotică nespecificată; rubrica celorŭ ce vorbiau o limbă străină, care nu se vorbesce la noi etc, din carĭ, precum şi din o mulţime de blanchete defectuóse, a fostŭ uşorŭ a spori numĕrulŭ naţiunei maghiare.

In urmă, tóte persónele dubióse, despre carĭ din blanchetele de recensĕmêntŭ nu se putea deduce, că ce limbă vorbescŭ, au fostŭ întroduse în rubrica Maghiarilorŭ.

Şi acum sĕ trecemŭ la ediţiunea oficiósă, care pórtă titlulŭ următorŭ: »**A magyar korona országaiban az 1881 év elején végrehajtott népszámlálás eredményei, Budapest, 1882.**« (Resultatele recensĕmêntului îndeplinitŭ la începutulŭ anului 1881 în ţĕrile corónei ungurescĭ, Budapesta 1882). Ediţiunea are douĕ tomurĭ. Tomulŭ I are şi o ediţiune specială cu textŭ paralelŭ maghiarŭ-germanŭ şi conţine mai multŭ resultatulŭ generalŭ alŭ datelorŭ după specificările adoptate, în care tomŭ după precuvêntare urméză o schiţă (vázlat) istorică. Din acéstă schiţă este evidentŭ, că cei carĭ au făcutŭ tóte după placulŭ lorŭ şi au publicatŭ resultatulŭ după cum le-a venitŭ la socotélă, — în urmă cu slănina în mână încă totŭ ei stau de către pădure!

(Va urma).

—o—

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ face la 1 şi la 15 ale fie-cărei lunĭ.

Administr. „Gaz. Trans.“

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia Predealŭ-Budapesta a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timişŭ	1.33	—	—	10.15
Braşovŭ (	2.06	—	—	10.50
(	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Haşfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighişóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediaşŭ	6.00	12.11	1.23	
Copsa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blaşiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiuşŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vinţulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirisŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Cluşiu (	10.08	5.59	9.18	
(	10.18	6.28	8.00	
Nedeşdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirişŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.25	9.52	2.05	
Mező-Telegd	1.11	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velinţe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare (	1.49	11.04	4.06	
(	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare (	4.11	5.13	3.20	
(	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mezö-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6.28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriş	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeşdu	8.38	5.11	—	
Cluşiu (	8.57	5.40	7.08	
(	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriş	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vinţulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiuşŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blaşŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copşa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediaşŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigişóra	4.50	4.17	12.15	
Haşfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Braşovŭ (	9.20	10.15	3.15	
(	—	6.00	3.25	
Timişŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.